

Spis treści
Table of contents

1. Słowo wstępne	7
2. Wprowadzenie – zjawisko handlu ludźmi	9
2.1. Przyczyny źródłowe zjawiska handlu ludźmi	12
2.2. Zagrożenie zjawiskiem	14
2.3. Czynniki stymulujące	16
2.4. Czynniki przyciągające	16
2.5. Formy wykorzystania ofiar w handlu ludźmi	16
2.6. Handel ludźmi a inne przestępstwa	23
3. Definicja handlu ludźmi w polskim prawodawstwie	26
3.1. Definicja handlu ludźmi w kodeksie karnym	28
3.1.1. Metody działania sprawców	28
3.1.2. Zastosowane środki	30
3.1.3. Cel działania	34
3.2. Zakres i znamiona handlu ludźmi	36
3.3. Zagrożenie karne za przestępstwo handlu ludźmi	39
4. Pokrzywdzony – ofiara handlu ludźmi w procedurach dochodzeniowych i sądowych	40
4.1. Wskaźniki identyfikacji pokrzywdzonego – ofiary handlu ludźmi	40
4.2. Prawa ofiary handlu ludźmi	48
4.3. Problematyka niekaralności ofiar	57
4.4. Trauma i potrzeby ofiar	59
4.4.1. Definicja	60
4.4.2. Skutki przemocy i długotrwałego wyzysku	60
4.4.3. Reakcje na traumatyczne zdarzenia	61
4.4.4. Dysocjacja	66
4.4.5. Potrzeba stabilizacji ofiar w kontekście zespołu stresu pourazowego	66
4.4.6. Przesłuchanie ofiar po traumatycznych przejściach	68
4.4.7. Dzieci po traumatycznych przejściach	68
4.5. Działania na rzecz wsparcia ofiar w tym rola organizacji pozarządowych	70
4.6. Zapobieganie wtórnej wiktymizacji	76
5. Postępowanie przygotowawcze	78
5.1. Zagadnienia ogólne	78
5.2. Czynności operacyjno-rozpoznawcze	80
5.3. Postępowanie sprawdzające	83
5.3.1. Zakres dopuszczalnych czynności	84

5.3.2. Zakończenie czynności sprawdzających	85
5.4. Specyfika śledztwa w sprawie o handel ludźmi	85
5.4.1. Forma postępowania	85
5.4.2. Organy uprawnione do prowadzenia postępowania przygotowawczego	87
5.4.3. Ograniczenia powierzenia śledztwa	87
5.4.4. Czynności zastrzeżone dla prokuratora z mocy przepisów szczególnych	88
5.5. Czynności procesowe	90
5.5.1. Czynności procesowe z udziałem osób dotkniętych przemocą	94
5.5.2. Czynności procesowe z udziałem osób odmiennych kulturowo i cudzoziemców	95
5.5.3. Czynności procesowe z udziałem dzieci	98
5.5.4. Czynności procesowe z udziałem osób z zaburzeniami psychicznymi	101
5.6. Przesłuchanie podejrzanego i formułowanie zarzutów	102
5.6.1. Formalne wszczęcie postępowania	102
5.6.2. Forma decyzji	103
5.6.3. Instytucja przedstawienia i zmiany zarzutów	103
5.6.4. Model przedstawienia zarzutów	104
5.6.5. Wydanie postanowienia o przedstawieniu zarzutów	104
5.6.6. Pouczenie podejrzanego o przysługujących mu prawach	106
5.6.7. Postanowienie o uzupełnieniu zarzutów	107
5.6.8. Istotna zmiana opisu czynu	107
5.7. Inne czynności dowodowe	107
5.7.1. Postępowanie w niezbędnym zakresie z art. 308 k.p.k.	107
5.7.2. Charakterystyczne cechy postępowania w niezbędnym zakresie	108
5.7.3. Przesłanki uprawniające do przeprowadzenia Postępowania w niezbędnym zakresie	110
5.7.4. Udział prokuratora w dochodzeniu wstępnym	114
5.8. Udział stron i innych podmiotów uprawnionych w czynnościach	115
5.8.1. Udział stron i ich przedstawicieli	115
5.8.2. Udział osoby trzeciej wskazanej przez pokrzywdzonego (art. 299a § 1 k.p.k.)	117
5.9. Dokumentowanie czynności procesowych	118
6. Postępowanie przed sądem	121
6.1. Prowadzenie przesłuchań	123
6.1.1. Przesłuchanie w trybie art. 185a–c k.p.k.	124
6.1.2. Przesłuchanie w trybie art. 316 k.p.k.	132
6.2. Status i uprawnienia pokrzywdzonego	133
6.2.1. Reprezentacja pokrzywdzonego	134

6.2.2. Prawo do działania w charakterze strony	135
6.2.3. Prawo do pełnomocnika i tłumacza	138
6.2.4. Obowiązek pouczenia	140
6.3. Środki ochrony pokrzywdzonego w toku postępowania przed sądem	141
6.3.1. Ochrona przed bezpośrednim kontaktem z oskarżonym	141
6.3.2. Ochrona wizerunku i danych osobowych	145
6.3.3. Środki zapobiegawcze stosowane wobec sprawców	151
6.4. Sądowy wymiar kary w sprawach o handel ludźmi	152
6.4.1. Zasady sądowego wymiaru kary w sprawach o handel ludźmi	152
6.4.2. Wymiar kary w sprawach o handel ludźmi	155
6.4.3. Zakaz przebywania, kontaktowania, zbliżania	156
6.4.4. Możliwość orzeczenia zakazu prowadzenia działalności gospodarczej	157
6.4.5. Przepadek przedmiotów służących lub przeznaczonych do popełnienia przestępstwa lub ich równowartości	157
6.4.6. Przepadek korzyści majątkowej albo jej równowartości	158
6.4.7. Zabezpieczenie majątkowe	159
6.4.8. Pozbawienie praw publicznych	160
6.4.9. Grzywna	160
6.5. Środki karne i kompensacyjne przyznawane pokrzywdzonym ofiarom handlu ludźmi	161
6.5.1. Obowiązek naprawienia szkody	161
6.5.2. Zadośćuczynienie	164
6.5.3. Nawiazka	166
6.5.4. Możliwość dochodzenia roszczenia w drodze procesu cywilnego	167
6.5.5. Kompensata przyznawana ofiarom przestępstwa	168
7. Współpraca międzynarodowa w sprawach o handel ludźmi	170
7.1. Współpraca operacyjna w wymiarze międzynarodowym	170
7.1.1. Interpol – Międzynarodowa Organizacja Policji Kryminalnej	174
7.1.2. Europol – Agencja Unii Europejskiej do Spraw Współpracy Organów Ścigania	176
7.1.3. SIS II	179
7.1.4. Polscy Oficerowie Łącznikowi i Oficerowie Łącznikowi Akredytowani w Polsce	184
7.1.5. Punkty Kontaktowe	187
7.2. Strategia Unii Europejskiej w zakresie zwalczania handlu ludźmi	192
7.3. Pomoc prawna i doręczenia w sprawach	193
7.3.1. Pomoc prawna	193
7.3.2. Europejski Nakaz Dochodzeniowy (END)	203
7.3.3. Europejski Nakaz Aresztowania (ENA)	214
7.3.4. Wspólne Zespoły Śledcze (JIT)	220

7.4. Przekazanie i przejęcie ścigania	223
7.5. Współpraca o zasięgu międzynarodowym wymiaru sprawiedliwości	226
7.5.1. Eurojust	226
7.5.2. Europejska Sieć Sądowa	228